

Informačný list predmetu

Akademický rok 2024/2025

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FMK UCM
Kód predmetu	KMEDV/22bdAMES902/22
Názov predmetu	recipienti médií a ekologické aspekty využívania médií a informácií
Počet kreditov	5

Podmienky na absolvovanie predmetu

Študent odpovedá na tému pred komisiou na štátne skúšky.

Pre úspešné absolvovanie predmetu musí študent získať minimálne 56 % bodov (celkovo 56 bodov zo 100).

Záverečná hodnotiacia stupnica: 100 – 92 =A; 91 - 83 =B; 82 – 74 =C; 73 – 65 =D; 64 - 56 =E; 55 a menej = FX.

Výsledky vzdelávania

Študent po absolvovaní predmetu získa tieto vedomosti, schopnosti, zručnosti, kompetencie:

- # Ovláda charakteristiky a prejavy mediálneho správania sa jednotlivých generácií publika,
- # je schopný charakterizovať ich mediálne správanie sa a mediálne rituály,
- # preukazuje porozumenie procesom vzniku, formovania a transformovania mediálnych zvyklostí s ohľadom na spoločenský a technologický rozvoj,
- # dokáže formulovať charakterizovať vznik nových mediálnych komunikačných platforiem a mediálnych formátov,
- # na základe poznania charakteristík jednotlivých generácií je schopný predikovať potenciálne reakcie na aktuálne mediálne formáty a mediálne prostredie,
- # ovláda základné poznatky a pojmy súvisiace s chápaním digitálneho prostredia ako životného prostredia všestranne ovplyvňujúceho človeka,
- # je spôsobilý aplikovať získané vedomosti a zručnosti v rámci vlastného používania médií a informácií, ale aj v pozícii multiplikátora v edukačnej a spoločenskej praxi,
- # aplikovať koncepty, stratégie, metódy a nástroje rozvoja tzv. ekologického prístupu k digitálnym médiám a informačným obsahom a to aj s uplatnením tvorivého a produktívneho prístupu,
- # preukazuje porozumenie významu a úlohe mediálnej výchovy pri rozvoji návykov „technologickej rovnováhy“ diverznej skupiny jednotlivcov,
- # pozná modely, stratégie, techniky a nástroje rozvoja kritickej gramotnosti/podpory kritického myslenia a fact-checkingu a uplatňuje ich v rámci detekcie onlinových informačných porúch i prevencie voči ich vplyvom,
- # dokáže sa kompetentne zapojiť do všetkých fáz tvorby, realizácie a vyhodnotenia osvetových a edukačných projektov a kampaní v oblasti rozvoja kritického myslenia a ochrany publika proti falošným správam a hybridným hrozbám ako aj mediálnej a informačnej výchovy v danej oblasti.

Stručná osnova predmetu

1. Typológia publika.
2. Deti a mládež ako recipienti a používatelia médií. (Aktuálne generácia Alfa, časť generácie Z).
3. Dospelí ako recipienti a používatelia médií. (Aktuálne generácie X, Y, časť generácie Baby Boomers).

4. Seniori ako recipienti a používatelia médií. (Aktuálne generácia Mlčiaca, Baby Boomers).
5. Metódy a techniky výskumu publika.
6. Mediálne prostredie ako životné prostredie človeka. Sociálno-kultúrne účinky médií na človeka. Digitálne technológie ako nástroje posilnenia človeka. Dimenzie rozvoja. Podmienky rozvoja sociability „hyperindividuí“.
7. Generácia „live digital“ ako používatelia médií vo veku permanentnej konektivity. Spôsoby a problémy informačného správania „sieťovej generácie“ v digitálnom prostredí. Informačný smog, dátový smog. Informačná obezita. Informačné preťaženie, informačná únava, informačný stres, techno-stres.
8. Koncept informačnej ekológie. Ekologické aspekty efektívneho informačného správania. Informačná hygiena. Informačná diéta.
9. Mediálna výchova ako prostriedok rozvoja a upevnenia pozitívnych mediálnych návykov. Koncept digitálnej, technologickej rovnováhy (digital wellbeing).
10. Nástroje ekologického využívania digitálnych médií. Komunikácia „slow“. Návyky digitálneho odpojenia. Digitálna diéta. Digitálny detox. Digitálny minimalizmus.
11. Mediálna a informačná výchova ako nástroje defenzívy a prevencie pred onlinovými informačnými poruchami (misinformácie, dezinformácie, malinformácie). Modely a stratégie rozvoja kritickej gramotnosti v oblasti falošných správ v digitálnom prostredí.
12. Evalvačné nástroje hodnovernosti informačných zdrojov v internetovom priestore. Metodické nástroje a techniky detekcie onlinových falošných správ.

Odporúčaná literatúra

- Bačíková, M., & Janovská, A. (2018). Základy metodológie pedagogicko-psychologického výskumu. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.
- Capurro, R. (1989). Towards an Information ecology. In I. Wormell (Ed.), Information Quality. Definitions and Dimensions (pp. 122-139). London: Taylor Graham. [Online]. (1999). Available at: <http://www.capurro.de/nordinf.htm>.
- Carr, N. (2017). Nebezpečná mēlčina: Jak internet mění náš mozek. Praha: Dauphin.
- Caulfield, M. (2017). Web literacy for student - fact checkers. [Online]. Available at: <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/454>.
- Deuze, M. (2015). Media life: Život v médiích. Praha: Karolinum.
- Facione, P. A. (2013). Critical Thinking: What It Is and Why It Counts. California: Measured Reasons and The California Academic Press. Insight Assessment. [Online]. Available at: https://www.nyack.edu/files/CT_What_Why_2013.pdf.
- Grizzle, A., et al. (2021). Media and information literate citizens: Think critically, click wisely: Media & information literacy curriculum for educators & learners. Paris: UNESCO. [Online]. Available at: <https://bit.ly/3tsQtGX>.
- Hrdináková, L. (2011). Informačná gramotnosť ako klúčová kompetencia pre 21. storočie. Bratislava: Stimul. [Online]. Available at: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kkiv/Granty_a_projekty/Inwent/LH_gramotnost.pdf.
- Johnson, C. A. (2021). The Information Diet: A Case for Conscious Consumption. Beijing; Cambridge: O'Reilly Media.

Kačínová, V. (2019). Fenomén "fake news," hoaxov a konšpiračných teórií v kontexte mediálnej výchovy. Trnava: Fakulta masmediálnej komunikácie UCM v Trnave.

Kubátová, H. (2020). Sociologie životního způsobu. Prague: Grada Publishing, a. s.

McCrindle, M. (2021). Generation Alpha: Understanding our children and helping them thrive. Hachette Australia.

Newport, C. (2019). Digitálny minimalizmus: Ako sa sústrediť v rušnom svete. Bratislava: Lindeni.

Sieberg, D. (2011). Digital Diet: The 4-Step Plan to Break Your Addiction and Regain Balance in Your Life. New York: Three River Press.

Schenk, D. (1997). Data Smog: Surviving the Information Glut. New York: Harper Collins Publishers.

Steinerová, J. (2009). Informačná ekológia – východiská a princípy. In: Knižničná a informačná veda, XXII. Bratislava: Univerzita Komenského. [Online]. Available at: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kkiv/veda_a_vyskum/KKIV22.pdf.

Steinerová, J. (2009). Informačná ekológia – využívanie informácií srdcom. In: ITLib. Informačné technológie a knižnice, 13(2), 4-16.

Vágnerová, M. (2012). Vývojová psychologie. Dětství a dospívání. Prague: Karlova univerzita.

Van Den Berg, M. (2020). Jak se vzájemně chápat: Generace X, Y, Z. Prague: Grada Publishing, a. s.

Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making. Council of Europe report DGI(2017)09. Strasbourg: Council of Europe. [Online]. Available at: <https://rm.coe.int/information-disorder-report-november-2017/1680764666>.

Whitworth, A. (2009). Information Obesity. Oxford: Chandos Publishing.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský, anglický